

mīnusā, saimniecību skaits dramatiski sarūcis un izstrādātās pievienotās vērtības radišanas shēmas īsti nedarbojas...

Kas rada lielāko spriedzi visā Eiropā starp konvencionālajiem un bioloģiskajiem lauksaimniekiem? Notiek paaudžu un domāšanas maiņa. ES ieguldījums subsidijās lauksaimniecībā ir 50 miljardi eiro gadā. Un kas tiek prasīts pretī? Gudrākas, viedākas zināšanas, vairāk ieguldījumu zinātnē, vairāk jauniešu laukos, pārtikas pieejamība visiem, veselīga pārtika, taisnīgāki ienākumi un taisnīgāka ienākumu sadale, izturība krīzēs, rūpes par vidi, devums klimatam, plaukstoši lauki.

Ja paskatāmies, kur aiziet ES lauksaimnieku saražotais, redzam, ka tas lielos daudzumos aiziet prom no Eiropas. Faktiski teju 80% saražotā nav nekāda sakara ar tiem mērķiem, kuros Eiropa iegulda nosauktos 50 miljardus. Ja klients nav Eiropas patērētājs, kurš no ražotāja prasa konkrētas lietas, tad viņš ir anonīms. Pasaules birža ir visanonīmākā vieta, kur visu var pārdot. Kas tad ir lielākie pašreizējo piena un graudu cenu spiedēji biržā? Turcija, Ķīna, Ēģipte, nevis kādas Āfrikas badacietējvalstis, kurās darbojas ANO pārtikas programmas un kuras pašas neko nevar samaksāt. Sanāk, ka ES investē, lai sakārtotu savu iekšējo tirgu un laukus, bet faktiski nodarbojas ar globālo pārtikas problēmu risināšanu. Tāpēc arī rodas spriedze.

Eksportēt pienu vai graudus ir daudz izdevīgāk, nekā pārdot uz vietas vai barot savus skolniekus un karavīrus, jo ārpusē tā nauda ir daudz lielāka. Vietējais patērētājs nespēj samaksāt to cenu, ko spēj, piemēram, Ķīna.

Ukrainā aiztaisīja ciet ostas, kvieši tur maksā 50 dolāru tonnā, un neviens pat nespāņo par 300 dolāriem tonnā, galvenais – lai var pārdot. Tas, protams, ir cits stāsts.

– **Bet kurp tad iet Latvija?**

– To neviens nav pateicis, neviens nezina. Piemēram, poļiem, kas iet uz pasaules tirgiem, apejot gan vāciešus, gan holandiešus, ir skaidrs uzstādījums, kāpēc viņi to dara. Latviešiem nekāda ilgtermiņa uzstādījuma nav.

Bijām Īrijā, kur interesējāmies, kāda viņiem ir ES ieguldījuma ietekme uz lauku attīstību? Mums tas ir viens no galvenajiem jautājumiem visās diskusijās, bet ģīriem tas nebūt nav primārais jautājums. Viņiem lauksaimniecības budžets tikai ar sava sviesta eksportu vien sastāda 14 miljardus eiro gadā. Tie ir divi Latvijas valsts gada budžeti! Un ģīriem ir skaidrs 10 gadu plāns, pie kura viņi pieturas. Tur, lai īstenotu savus plānus, apvienojas lielie kooperatīvi. Manuprāt, visai Baltijai būtu jāapvienojas, lai mēs varētu konkurēt kaut vai ar poļiem.

**M. CIMERMANIS:
– KUR AIZIET ES LAUKSAIMNIEKU SARAŽOTĀIS? REDZAM, KA TAS LIELOS DAUDZUMOS AIZIET PROM NO EIROPAS. FAKTISKI TEJU 80% SARAŽOTĀ NAV NEKĀDA SAKARA AR TIEM MĒRĶIEM, KUROS EIROPA IEGULDA 50 MILJARDUS EIRO GADĀ.**

Latvija ir fantastiska vieta ar fantastisku ražošanas potenciālu, bet nav nekādas skaidrības par konkrētu virzību. Ilgtermiņā.

Lauku attīstības programma jau nav tikai lauksaimniecība, mežsaimniecība vai zivsaimniecība. Tas ir plašāks, komplekss pasākums. Mēs it kā spēlējamies ar cilvēkiem, ģimenēm, kas dzīvo laukos, apsaimnieko vienu vai pāris hektāru, bet pamatdarbs ir kaut kur citur, nez kāpēc viņus pieskaitām lauksaimniekiem, jo faktiski nespējam viņiem skaidri pateikt, kāda tad ir viņu vieta un vajadzības šajā lauku sektorā. Bet šis ģimenes ir svarīgas lauku teritoriju apdzīvotības kontekstā.

– **Runāji par kooperēšanās nepieciešamību, tomēr Latvijā ne katrs kooperatīvs ir veiksmes stāsts.**

– Kooperācijā ir daudz kam iets cauri šajos vairāk nekā 20 gados. Pats esmu piensaimnieks un arī jaunā pārrobežu – Latvijas–Igaunijas – kooperatīva *SCE E-Piim* biedrs. Arī līdz tam bija jānoiet garš ceļš. Nekas

nesanāk, ja darbojas ar domu – re, iedos subsīdijas un ātri izsitīsim kaut ko cauri. Tas pirmām kārtām ir izvirzītā mērķa, pārliecības un uzticēšanās jautājums. Domāšanas maiņas jautājums.

Sanita Zute: – Manuprāt, līdz dalībai kooperatīvā cilvēkam ir jānobriest. Tā ir zināma izpratnes vai garīgā līmeņa sasniegšana, kad tu saproti, ka driksti apvienoties ar citiem, ka nekas slikts tev nedraud, ka vari uzticēties un tālāk iet kopā ar domubiedriem.

Indulis minēja sadarbību ar zinātniekiem. Gribru apliecināt, ka šo 25 gadu laikā arī mēs, zinātnieki, esam saņēmuši divus privātus pasūtījumus selekcijā – no LPKS VAKS un AS *Dobeles dzirnavnieks*. Pirmais ir par lauka pupām, otrs – par cietajiem kviešiem. Neviens mūsu valstī netic, ka šeit varētu audzēt cietos kviešus, bet uzņēmēji ir gatavi riskēt un investē šādos pētījumos. Projekti, protams, nav lieli, taču būs labs fundamenta pētījumu uzsākšanai. Zinātnē jau nekas nenotiek uzreiz – šodien noskaiti naudu un jau rit ir rezultāts.

M. DZELZKALĒJA-BURMISTRE: – MĒS SPĒJAM SARAŽOT AUGSTĀKĀS KVALITĀTES PRODUKCIJU, TAČU SAVĀ TIRGŪ ZEMĀS PIRKTSPĒJAS DĒĻ TO NEVARAM PĀRDOT. TĀPĒC, IESPĒJAMS, VEIKALOS PĒRKAM ZEMĀKAS KVALITĀTES PRODUKCIJU NEKĀ TĀ, KO PAŠI SARAŽOJAM, BET ŠĪ NAV MŪSU LAUKSAIMNIECĪBAS PROBLĒMA.